

De lijdende dienaar van de HEER

**meditaties in
de stille week**

**Jan
Kronenberg**

UIT DE KROONTJESPEN

Jan Kronenberg

De lijdende dienaar van de HEER

meditaties in de stille week

Uit de Kroontjespen - Leeuwarden

Van Jan Kronenberg verscheen eerder:

70x Openbaring
40x Lucas
50x Rechters en Ruth (E-boek)

Wie is Jezus? (E-boek)
Koning van de Joden (E-boek)
Het Lam van God (E-boek)
Bewogen woorden (E-boek)
The 1^e Passion – de cast (E-boek)
Passie met Petrus (E-boek)

De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan De Nieuwe Bijbelvertaling
© Nederlands Bijbelgenootschap 2004/2007

Schilderij van Jacob Cornelisz. van Oostzanen
Kruisiging met meerdere figuren en zes taferelen uit het lijden van Christus
Atelier Jacob Cornelisz. van Oostzanen, ca. 1515-1520

© 2018 Uit de Kroontjespen, Leeuwarden

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt. In enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur.

De lijdende dienaar van de HEER

In de hoofdstukken 40-66 van het Bijbelboek Jesaja staan vier profetieën aangaande de dienaar van de HEER: Jesaja 42:1-7; 49:1-7; 50:4-11 en 52:13-53:12.

Jesaja, de profeet, vertelt ons in deze hoofdstukken dat God de HEER zijn volk Israël, dat in ballingschap in Babel verblijft, een redder wil geven. Die redder wordt in de hoofdstukken 40-66 aangeduid als de dienaar van de HEER.

In het Nieuwe testament zijn aanwijzingen genoeg om aan te nemen dat Jezus van Nazaret zich in deze dienaar van de HEER heeft herkend. Betrokken op Jezus hebben daarom deze vier liederen als profetieën aangaande de door God beloofde Messias in de kerk een bijzondere plaats gekregen.

De Bijbellezingen uit Jesaja worden aangevuld door lezingen uit Matteüs 26-28. Zij beschrijven de laatste momenten van Jezus' lijden en sterven als de beloofde en langverwachte Messias: de dienaar van de HEER.

Door zijn opstanding op Paasmorgen uit de dood is er hoop voor al Gods kinderen. Maar voordat het Pasen kan worden gaat Jezus – als de dienaar van de HEER – zijn weg van lijden en sterven.

Het schilderij van Jacob Cornelisz. Van Oostsanen, Kruisiging met meerdere figuren en zes taferelen uit het lijden van Christus, is eigendom van Museum Catharijneconvent in Utrecht.

ds. Jan K.C. Kronenberg, Leeuwarden

www.stilleweek.nl

Christus in de Hof van Olijven.

Een engel houdt Hem de lijdensbeker voor.

Drie van zijn discipelen liggen op de voorgrond te slapen.

Op de achtergrond leidt Judas de door de poort binnenkomende soldaten naar Christus.

Jesaja 42

*1 Hier is mijn dienaar, hem zal ik steunen,
hij is mijn uitverkorene,
in hem vind ik vreugde,
ik heb hem met mijn geest vervuld.*

Matteüs 26

*63b De hogepriester zei:
'Ik bezweer u bij de levende God,
zeg ons of u de Messias bent, de Zoon van God.'*

Maandag

De lijdende dienaar van de HEER - geroepen

lezen: Jesaja 42:1-7 en Matteüs 26:57-68

'Hier is mijn dienaar, hem zal Ik steunen, hij is mijn uitverkorene, in hem vind Ik vreugde.' Ze klinken in Babel, deze woorden uit het Bijbelboek Jesaja, zo'n 550 jaar voor de geboorte van Christus.

Het volk van Israël leeft daar – ver weg van het beloofde land - in ballingschap. Het heeft geen moed meer om te leven. Het is als een geknakte rietstengel aan de waterkant, als een walmende olielamp die op het punt staat uit te gaan. Er is geen hoop op een nieuwe toekomst. Het onrecht heerst overal. Terecht vragen de Israëlieten zich af: 'Waar is de HEER? Waar is de God die Zich aan ons volk heeft verbonden?'

In deze uitzichtloze situatie verschijnt dan de profeet Jesaja op het toneel. Hij heeft voor de verdrietige en moedeloze ballingen in Babel een boodschap van God: 'Hoor wat God zegt! Er zal iemand komen die recht en gerechtigheid op aarde zal vestigen. Hij zal heel maken wat bijna stuk was. Hij zal doen opvlammen wat bijna is gedoofd.'

'Hier is mijn dienaar.' God Zelf heeft hem geroepen. God Zelf heeft hem uitverkoren. Hij is de man waarin God vreugde heeft. Daarom maakt Hij hem vol van zijn Geest.

Hij is geroepen om een licht te zijn voor alle volken. Een licht dat in de duisternis van de ballingschap en van het leven ... de weg wijst naar Gods koninkrijk. Een rijk van recht en van vrede.

Let maar op: zwakken worden geholpen. Wat verloren was wordt gevonden. Wat gebroken was wordt weer geheeld. Zo zal het weer goed komen tussen God en de mensen. Zo zal het verbond weer worden hersteld. Kortom: de Redder van God, de Messias komt!'

*

'Zeg ons of u de Messias bent, de Zoon van God.' Jeruzalem: 600 jaar later. De hogepriesters en het hele Sanhedrin zijn in spoedzitting bij elkaar gekomen in het

paleis van Kajafas in Jeruzalem. Voor hen staat een zekere Jezus uit Nazaret in Galilea. Het is hen eindelijk gelukt om deze onder het volk zo populaire rabbi in handen te krijgen. Voor hen is Jezus een onruststoker. Iemand die verwarring zaait. Iemand die hun 'heilige huisjes' omver gooit. Daarom zoeken ze een reden om Hem ter dood te kunnen veroordelen. Ze hebben getuigen gevonden die Jezus hebben horen zeggen: 'Ik kan de tempel van God afbreken en in drie dagen weer opbouwen.'

Maar Jezus, de man uit Nazaret, heeft al die tijd gezwegen toen ook vele valse getuigen hun verklaring aflegden. De hogepriester is ten einde raad: 'Ik bezweer u bij de levende God, zeg ons of U de Messias bent, de Zoon van God.' Nee, nu kan Jezus niet meer zwijgen: 'U zegt het. Maar Ik zeg tegen allen hier: vanaf nu zult u de Mensenzoon zien zitten aan de rechterhand van de Machtige en Hem zien komen op de wolken van de hemel.'

Witheet, woedend is hij, Kajafas de hogepriester. Hij scheurt zijn priestergewaad aan stukken – een teken van rouw over dood en verderf. 'Godslastering, we hebben verder geen getuigen nodig!' Met deze woorden over de Mensenzoon, de langverwachte Messias die eens zal komen om het volk van Israël te bevrijden - heeft rabbi Jezus zijn eigen doodvonnis getekend. De door God geroepen dienaar van de HEER ... Hij heeft Zichzelf veroordeeld tot het kruis!

Hoewel ze de profetieën van Jesaja van buiten kennen hebben de geestelijke leiders van het volk van Israël niets begrepen van Jezus' roeping. Híj is de door God beloofde en langverwachte dienaar van de HEER. Híj is gekomen om het verbond met God weer te herstellen. Ze hadden het kunnen weten, ze hadden het met eigen ogen kunnen zien: Jezus helpt de zwakken, Hij heelt wat gebroken was. Hij kondigt het komende Koninkrijk van God aan. Er zal weer recht en gerechtigheid zijn in het land dat zucht onder de bezetting van de Romeinen.

Maar de dienaar van de Heer zal daarvoor de weg van het lijden moeten gaan. Een weg van afwijzing, van bespottung, van vernedering en van dood. Jezus van Nazaret is die weg gegaan. Geroepen, uitgekozen door God. Vol van de Geest van God. Hij is geroepen om – ook voor ons - het verbond met God te herstellen!

Pilate wast zijn handen, terwijl Christus door soldaten wordt weggeleid.

Rechts van Pilatus zijn vrouw, die hem haar droom vertelt en links twee geestelijke leiders.

Jesaja 49

3 Hij heeft me gezegd:

'Mijn dienaar ben jij. In jou, Israël, toon Ik mijn luister.'

Matteüs 27

12 Maar op de beschuldigingen die de hogepriesters en oudsten tegen hem inbrachten, antwoordde hij niet één keer.

13 Daarop zei Pilatus tegen hem:

'Hoor u niet wat deze getuigen allemaal tegen u inbrengen?'

14 Hij gaf op geen enkele beschuldiging enig weerwoord, wat de prefect zeer verwonderde.

Dinsdag

De lijdende dienaar van de HEER - beschuldigd

lezen: Jesaja 49:1-6 en Matteüs 27:11-14

'Mijn dienaar ben jij. In jou, Israël, toon Ik mijn luister.'

Ze hebben het af laten weten, het volk dat God de HEER uit alle volken tot zijn lievelingsvolk heeft uitgekozen. Er mankeert een heleboel aan Israël: het mist ogen en oren. Het is blind en doof. Het ziet Gods daden niet. Het hoort zijn geboden niet. Wat een volk (Jesaja 42:18-25). En toch: God blijft van dit volk houden. 'Israël, jij bent van Mij! Van jou houd Ik. Wees maar niet bang.' Zo is God. Ondanks de ballingschap in Babel, ondanks alles ... blijft Hij Israël trouw.

In de dienaar van de HEER – Hij vertegenwoordigt het ware Israël - gaat God zijn luister tonen. Niet alleen aan zijn uitverkoren volk Israël. God gaat zijn luister, zijn heerlijkheid tonen aan alle volken. God zal hem maken tot een licht voor alle volken. God zal in hem redding brengen tot aan de einden der aarde.

De dienaar van de HEER. Al in de schoot van zijn moeder heeft de HEER hem geroepen. Hij brengt redding. Vanuit alle uithoeken van de aarde zal hij Gods volk verzamelen en hen terugbrengen bij de God die Zich aan hen heeft verbonden. Hij is de messiaanse Koning die zijn volk zal leiden en troosten. Kijk maar: Hij ontfermt zich over mensen in nood. Hij leidt hen die dorst hebben naar de bronnen van het eeuwige leven.

Tegelijk is niets menselijks hem vreemd. Ook de dienaar van de HEER kent dat onbehaaglijke gevoel dat je soms kunt hebben: 'Het was voor niets, het heeft geen zin gehad.' Aan de andere kant blijft hij vasthouden aan zijn God: 'De HEER zal me recht doen, mijn God zal me belonen. Hij is mijn sterkte!'

*

Over recht gesproken...

Het besluit om Jezus, die onrust zaaïende rabbi uit Nazaret, te doden is met overgrote meerderheid van stemmen in de Joodse raad genomen. Ze hebben Hem

kunnen betrappen op godslastering. Daarop staat de doodstraf, zo staat het in de Joodse wetgeving omschreven. Maar met die beschuldiging kunnen de geestelijke leiders van het volk van de Joden niet bij de Romeinse prefect Pilatus aankomen. Hij ziet ze al aankomen ...

'Bent u de koning van de Joden?' Dat is de aanklacht waarmee ze Jezus voor Pilatus hebben gebracht. Een aanklacht die de vertegenwoordiger van de keizer in Rome niet naast zich neer kan leggen. Hij zal recht moeten spreken. Maar Pilatus is verlegen met de zaak. Hij zoekt een uitweg omdat hij wel door heeft hoeveel de geestelijke leiders van het volk van de Joden deze rabbi uit Galilea haten.

'Hoor u niet wat deze getuigen allemaal tegen u inbrengen.' Maar Jezus zwijgt. Het zijn immers valse beschuldigingen. Pilatus blijft zich verwonderen over deze messiaanse Koning van de Joden. De Romeinse prefect weet zich geen raad met Hem. O ja, hij denkt nog een oplossing voor het probleem Jezus te hebben gevonden. Op het Paasfeest is het immers zijn gewoonte om één gevangene vrij te laten. Laat ze maar kiezen: Bar-Abbas, de ter dood veroordeelde beruchte verzetsstrijder of Jezus, de rabbi uit Nazaret, die hier voor hem staat.

Het pakt helemaal verkeerd uit. De geestelijke leiders weten het volk te manipuleren – naar hun hand te zetten. Ze moeten Pilatus om Bar-Abbas vragen. En Jezus, wat hen betreft mag Hij de plaats van Bar-Abbas gaan innemen aan het kruis: 'Aan het kruis met Hem!'

Onbegrijpelijk hoe hier de Romeinse prefect, hoe hier Pilatus over zich heen laat lopen. Nee, geen opstand in Jeruzalem. Geen gedoe op het Joodse paasfeest dat voor de deur staat. 'Jullie lossen het zelf maar op. Ik ben onschuldig aan de dood van deze man. Ik was mijn handen in onschuld!'

Zo wordt Jezus, de lijdende dienaar van de HEER, op grond van valse beschuldigingen ter dood veroordeeld. Het past allemaal in Gods plan om de wereld te bevrijden. In Hem toont God zijn luister, zijn heerlijkheid. God zal Hem maken tot een licht voor alle volken. Zijn dood en opstanding brengen redding. Tot aan de einden van de aarde. Tot u en jou en mij.

Christus wordt aan het volk
getoond: Ecce Homo – Zie de
Mens.

Onder bij het balkon houden
twee mannen het kruis vast.

Rechts het volk.

Jesaja 50

*6 Ik heb mijn rug blootgesteld aan mijn folteraars,
wie mij de baard uittrokken, bood ik mijn wangen aan.
Ik heb mijn gezicht niet verborgen toen ze mij beschimpten en bespuwden.*

Matteüs 27

*Spottend zeiden ze: 'Gegroet, koning van de Joden,'
30 en ze spuwden op hem, pakten hem de rietstok weer af en sloegen hem tegen het hoofd.
31 Nadat ze hem zo hadden bespot, trokken ze hem de mantel uit, deden hem zijn kleren
weer aan en leidden hem weg om hem te kruisigen.*

Woensdag

De lijdende dienaar van de HEER - bespot

lezen: Jesaja 50:4-11 en Matteüs 27:27-31

'Ik heb mijn gezicht niet verborgen toen ze mij beschimpten en bespuwden.'
De lijdende dienaar van de HEER bespot en bespuwd. Ondanks alles blijft hij trouw aan zijn roeping. Hij is een leerling van de HEER. Elke ochtend luistert hij aandachtig naar de stem van de goddelijke Meester om toegerust te worden tot zijn taak.

Maar het volk van Israël in ballingschap wil niet naar zijn stem luisteren. Het verzet zich tegen de boodschap van God. Het loopt zelfs zo uit de hand dat de dienaar van de HEER wordt bespot en bespuwd. Ze vernederen hem door hem te geselen en hem de haren uit zijn baard te trekken.

Het wonderlijke is: de lijdende dienaar van de HEER laat het allemaal gebeuren. Hij onttrekt zich niet aan de bespotting en vernedering. Hij heeft er zijn rug aan blootgesteld en hen zijn wangen aangeboden.

Alle tegenstand, mishandeling en spot ten spijt ... de dienaar van de HEER blijft volhouden. Hij blijft mensen vertellen van een hoopvolle toekomst. Want God laat hem niet in de steek. Hij – de onschuldige – God zal hem recht verschaffen!

Zo gaat de lijdende dienaar van de HEER door het duister naar het licht. Wat is zijn geheim? ... 'God, de HEER, zal mij helpen – wie zal mij dan veroordelen?' God is zijn Helper. Dat geeft hem vertrouwen. Dat geeft hem steun. Zelfs in het donkere dal van het lijden en de dood. Veracht, bespot en geslagen. Zijn tegenstanders zullen hem er niet onder krijgen. De lijdende dienaar van de HEER houdt zijn gezicht onbewogen. Hij daagt zelfs zijn belagers uit om het tegen hem op te nemen. Ze kunnen hem toch niets maken, want de HEER is zijn helper. Het zal hen vergaan als een kledingstuk dat door de motten is aangevreten.

*

Eeuwen later spelen de soldaten van Pilatus hun wrede koningsspel met rabbi Jezus

van Nazaret. Ze trekken Hem een oude versleten soldatenjas aan: een koningsmantel. Ze vlechten een kroon van doortakken en zetten die op zijn hoofd: een koningskroon. Ze geven Hem een rietstok in zijn rechterhand: een koningsstaf. Ze slaan en bespuwen Hem en vallen voor Hem neer op de knieën. Spottend spelen ze hun spel met Jezus: 'Gegroet, koning van de Joden.'

Wat deze opgefokte Romeinse soldaten schreeuwen is zeker waar: Jezus ís de koning van de Joden! Niet een koning naar onze maatstaven gemeten. Niet een koning zoals de Romeinen en de Joden van zijn tijd zich dat voorstelden. Niet een koning op een paard, maar een koning op een ezelsveulen. Niet een koning die over de ruggen van zijn vijanden loopt, maar een koning die zijn eigen rug laat doorploegen door zijn vijanden. Niet een koning die er op los hakt en slaat, maar een koning die zelf tot bloedens toe wordt geslagen.

Dát is de manier waarop Jezus, de lijdende dienaar van de HEER, koning is. Dát is nu de beloofde en langverwachte koning door wie God verlossing en bevrijding aan de wereld geeft.

De soldaten denken dat zij een kostelijke grap uithalen. Hun lach schatert door het pretorium. Een koning! Stel je voor! Maar hun woorden bevatten meer waarheid dan ze zelf beseffen.

Wat hier – in de binnenplaats van de rechtbank van Jeruzalem gebeurt - is een mensonterende vertoning. Jezus, de lijdende dienaar van de HEER, de Koning van de Joden, de Messias van Israël, wordt lichamelijk gebroken. Nauwelijks kan Hij meer staan. De lol is er dan ook al gauw voor de soldaten af. Ze trekken Jezus zijn koningsmantel uit, doen Hem zijn eigen kleren over zijn bebloede lichaam weer aan, slaan Hem nog met de rietstok niet zo zachtzinnig op het hoofd en leiden Hem weg naar Golgota, de Schedelplaats, om Hem te kruisigen.

De lijdende dienaar van de HEER. Bespot en bespuwd. Zo wordt Hij onze Bevrijder. 'Voor ons welzijn werd Hij getuchtigd, zijn striemen brachten ons genezing.' Omdat Hij ons – zijn onderdanen – zo intens liefhad, heeft Hij de spot en de striemen gedragen. De lijdende dienaar van de HEER ... wat houdt Hij toch intens veel van ons.

Christus is onder de last van het kruis gevallen en met zijn knieën op het spijkerblok terechtgekomen.

Simon van Cyrene helpt Hem het kruis te dragen, terwijl gewapende soldaten Hem voortjagen.

Veronica houdt Hem knielend de doek voor.

Op de achtergrond rechts zijn moeder Maria en Johannes te zien.

Jesaja 53

*4b Wij echter zagen hem als een verstoteling,
door God geslagen en vernederd.*

Matteüs 27

*32 Bij het verlaten van het pretorium troffen ze een man uit Cyrene die Simon heette,
en hem dwongen ze het kruis te dragen.*

Donderdag

De lijdende dienaar van de HEER - verstoten

lezen: Jesaja 52:13 – 53:5 en Matteüs 27:32-44

'Wij echter zagen hem als een verstoteling, door God geslagen en vernederd.'
Door de straten van de - in die tijd immense stad Babel – ziet de profeet Jesaja een gebroken man lopen. Zijn gezicht is niet om aan te zien. Zijn kleren zijn gescheurd en hangen als vossen om zijn lichaam. Op zijn lichaam zie je nog het geronnen bloed van de wonden waar ze hem hebben geslagen. Joodse kinderen jagen hem op en lachen hem uit. Niemand is er die zich om hem bekommert. Verstoten en vernederd. Als een outcast behandeld en geminacht. Het is ... de lijdende dienaar van de HEER.

'Wij echter zagen hem als een verstoteling, door God geslagen en vernederd.' Aan het woord is een groep Joodse ballingen in Babel. Het is een groep gelovigen die tot een heel ander inzicht is gekomen. Er was hun namelijk door hun geestelijke leiders, de rabbijnen, verteld ... dat de Messias als een heldhaftige koning zou komen. Hun redder zou gezag afdwingen. Hun bevrijder zou met harde hand de vijanden van Israël bestrijden. Hun Messias zou hen uit Babel terugbrengen naar hun geliefde Jeruzalem.
Maar deze figuur, deze verstoteling past helemaal niet bij hun verwachtingen. Deze lijdende dienaar van de HEER past helemaal niet in het plaatje dat de rabbijnen hen hebben voorgehouden.

Een kleine groep gelovige Joodse ballingen is door God de ogen en de harten geopend. Hun gedachten en verlangens aangaande de bevrijder van Israël hebben ze helemaal moeten bijstellen. De dienaar van de HEER heeft niet voor zichzelf geleden. Vrijwillig heeft hij – plaatsvervangend - het lijden op zich genomen. Zo heeft hij de schuld van velen gedragen.
In hem, in de lijdende dienaar van de HEER, zal het reddende werk van God zichtbaar worden.

*

Van heinde en verre zijn ze naar Jeruzalem gekomen. Pelgrims – feestvierders. Pasen in Jeruzalem. Dat moet je minstens één keer in je leven hebben meegemaakt. Het is dan ook een drukte van jewelste in de stad, die wel gezien wordt als het middelpunt van de aarde. Hier immers heeft God Zich een plaats uitgekozen om onder de mensen te wonen.

Door de drukke smalle straten van oud-Jeruzalem wringt zich een groep Romeinse soldaten. Ze begeleiden drie misdadigers die vandaag nog gekruisigd zullen worden.

Met de kruisbalk op hun schouders gaan ze de vervloekte weg door de heilige stad naar Golgotha, 'wat schedelplaats betekent'. Daar zullen ze hen een wrede dood laten sterven. Verstoten – uitgespuwd, door God en door mensen. Eén van de drie is Jezus: de koning van de Joden, de lijdende dienaar van de HEER. 'Kruisig Hem!'

Tussen al die toeschouwers staat ook een man uit Cyrene. Zijn naam is Simon. Hij komt als geroepen. Wellicht zal Simon door zijn donkere huidskleur zijn opgevallen. Cyrene ligt namelijk in Noord-Afrika. Als kleurling valt Simon op tussen al die mensen die Jezus volgen op weg naar Golgota.

Romeinse soldaten dwingen Simon uit Cyrene de dwarsbalk van Jezus' kruis te dragen. Maar Simon wil niet. Hij wil naar huis.

Het is de lijdende dienaar van de HEER die Simon nodig heeft. Voor altijd zal de naam van de man uit Cyrene verbonden blijven aan die van de Jezus van Nazaret.

De overlevering vertelt ons dat Simon - door zijn gedwongen kruis dragen - het geheim van dit lijden heeft leren begrijpen. Simon heeft ontdekt dat Jezus' lijden ... plaatsvervangend lijden is geweest. Hij voor ons ... in onze plaats.

'Hij was het die onze ziekten droeg, die ons lijden op zich nam.' 'Om onze zonden werd Hij doorboord, om onze wandaden gebroken.' 'Voor ons welzijn werd Hij getuchtigd, zijn striemen brachten ons genezing.'

Hij voor ons ... in onze plaats. Hij door God en mensen verstoten ... opdat wij door God nooit meer losgelaten zouden worden.

Simon van Cyrene – de kruisdrager – heeft het begrepen.

De lijdende dienaar van de HEER ... Hij gaat zijn lijdensweg ... voor mij!

Christus aan het kruis tussen de twee gekruisigde moordenaars in een bergachtige omgeving met rechts op de achtergrond Jeruzalem en in de verte de zee.

Maria Magdalena zit geknield aan de voet van Christus' kruis.

Links van het kruis zijn moeder Maria, Johannes en de twee andere Maria's voorgesteld.

Rechts twee staande figuren (geestelijke leiders?) en een groep ruiters.

Onder de laatsten is de gelovige hoofdman, die met zijn rechterhand wijst naar Christus.

Jesaja 53

*7 Hij werd mishandeld, maar verzette zich niet en deed zijn mond niet open.
Als een schaap dat naar de slacht wordt geleid, als een ooi die stil is bij haar scheerders
deed hij zijn mond niet open.*

Matteüs 27

*50 Nog eens schreeuwde Jezus het uit,
toen gaf Hij de geest.*

Goede Vrijdag

De lijdende dienaar van de HEER - gebroken

lezen: Jesaja 53:5-8 en Matteüs 27:45-50

'Als een schaap dat naar de slacht wordt geleid, als een ooi die stil is bij haar scheerders deed hij zijn mond niet open.'

Langs de weg die afdaalt van Jeruzalem naar Gaza reist een eenzame man. Hij is de minister van financiën van de koningin van Ethiopië. In zijn reiswagen leest hij op de terugweg een boekrol die hij voor veel geld in Jeruzalem heeft gekocht. Een grote, dikke boekrol ... volgeschreven met de profetieën van Jesaja.

Het zijn vreemde woorden die hij hardop leest: 'Als een schaap werd hij naar de slacht geleid; als een lam dat stil is bij zijn scheerder deed hij zijn mond niet open.'

'Begrijpt u ook wat u leest?' Filippus - de diaken-evangelist uit Samaria - heeft inmiddels van Godswege de opdracht gekregen om zich bij de reiswagen te voegen. 'Kunt u me zeggen over wie de profeet het heeft? Over zichzelf of over een ander?' De Ethiopiër nodigt Filippus uit om naast hem plaats te nemen in zijn reiswagen. En Filippus begint 'met hem te spreken over het evangelie van Jezus, waarbij hij deze schrifttekst als uitgangspunt nam.' (vgl. Handelingen 8:26-40)

*

'Als een schaap dat naar de slacht wordt geleid, als een ooi die stil is bij haar scheerders deed hij zijn mond niet open.'

Israël, als een volk van schaap- en geitenherders, kende - ook in Babel- het jaarlijkse ritueel van het schaapscheren. Dan is het een drukte van belang. Honderden schapen, bergen met wol, vreugde overal. En de schapen zelf? Ach die maken zich niet zo druk. Stom zijn ze voor hun scheerders. Er is niet aan te ontkomen: de schaar gaat erin, of ze nu willen of niet.

Zo zal het zijn, zegt Jesaja, zegt Gód, met de Messias, met mijn dienaar. Hij zal zijn

als een vrouwtjes schaap dat geschoren wordt. Zwigend zal hij zich laten grijpen. Sterker nog: hij zal zijn als een schaap dat naar de slacht wordt geleid. Ook dat ritueel kennen ze in Babel. De kinderen en de ouderen. Elk jaar op Grote Verzoendag. Twee bokken worden uitgekozen. Eén wordt geslacht. Het bloed wordt gesprenkeld op de tweede bok. De hogepriester legt zijn handen op de kop van het tweede bok. Zo worden de zonden van heel het volk op dat dier gelegd. Iemand die daarvoor is aangewezen brengt deze zondebok naar de woestijn. 'Verbannen uit het land van de levenden.' Ter verzoening (vgl. Leviticus 16:20-22a)

*

Op de kruisheuvel Golgota heerst angst. Rond het middaguur hebben donkere wolken zich samengetrokken. Er heerst duisternis over het hele land. Drie lange, beangstigende uren verlammen het leven van mens en dier in en om Jeruzalem. Op de heuvel Golgota hangen drie misdadigers aan hun kruis. Jezus in het midden. Onschuldig ter dood veroordeeld. Koning van de Joden hebben ze op een 'titulus', een bordje met daarop de beschuldiging, boven zijn hoofd gespijkerd.

Gebroken is Hij. Gebroken en verlaten.

Vanuit de duisternis horen we nog zijn schreeuw om hulp: 'Mijn God, mijn God, waarom hebt U mij verlaten? Maar een antwoord, een ingrijpen vanuit de hemel blijft uit.

Iemand probeert Hem nog wat zure soldatenwijn gedrenkt in een spons op een stok te laten drinken. Omstanders die niet weggevlucht zijn voor de angstwekkende duisternis drijven de spot met Jezus, lachen Hem uit: 'Laten we eens kijken of Elia Hem komt redden.'

Voor Jezus is het na drie beangstigende uren genoeg. Het werk, waartoe God Hem geroepen had, is volbracht. Na een laatste schreeuw naar de hemel geeft de lijdende dienaar van de HEER de geest.

'Hij werd verbannen uit het land van de levenden, om de zonden van mijn volk werd Hij geslagen' profeteert Jesaja. Het is niet God en het is niet het lot dat Hem dit alles aandoet. Het is om óns, om ónze schuld te dragen. De lijdende dienaar van de HEER krijgt de klappen die wij verdienen. Hij draagt de straf die wij op onze hals hebben gehaald. Hoe is het mogelijk?

Christus wordt ondersteund door Johannes en Maria Magdalena zalft zijn voeten.

Moeder Maria knielt naast Hem en de twee andere Maria's staan achter haar.

Achter Johannes is Jozef van Arimatea afgebeeld met drie nagels (spijkers) in zijn hand.

Rechts naast het kruis staat Nikodemus.
Links op de voorgrond liggen de doornenkroon en drie nagels.

Jesaja 53

*9 Hij kreeg een graf bij misdadigers,
zijn laatste rustplaats was bij de rijken.*

Matteüs 27

*59 Josef nam het lichaam mee, wikkelde het in zuiver linnen
60 en legde het in het nieuwe rotsgraf dat hij voor zichzelf had laten uithouwen.
Toen rolde hij een grote steen voor de ingang van het graf en vertrok.*

Zaterdag

De lijdende dienaar van de HEER - verlaten

lezen: Jesaja 53:6-9 en Matteüs 27:57-61

'Hij kreeg een graf bij misdadigers, zijn laatste rustplaats was bij de rijken.'
Het einde van de lijdende dienaar van de HEER is een graf bij misdadigers. Ook aan zijn graf is zichtbaar dat de dienaar van de HEER als een schuldige werd behandeld. Het is alsof zelfs de herinnering aan zijn naam moet worden uitgewist. Het lijkt wat tegenstrijdig: een graf bij de misdadigers, een laatste rustplaats bij de rijken.

Maar nooit heeft de dienaar van de HEER enig onrecht gedaan. Op valse gronden hebben ze hem laten veroordelen. Zwijgend heeft hij voor zijn rechters gestaan. Zo ging hij zijn lijdensweg, zijn Via Dolorosa. Tot in de dood. Zo vervulde de lijdende dienaar van de HEER zijn roeping. God wilde hem breken. God maakte hem ziek. 'Hij offerde zijn leven.' Als compensatie voor de schuld van velen: zijn nageslacht. Zij die in hem geloven en oog hebben voor het bijzondere reddingsplan van God.

*

Jezus uit Nazaret. Gekruisigd en gestorven als een misdadiger aan het kruis. Ze dachten dat dit zijn einde was. Een afscheid ... voorgoed. Ze hebben er alles aan gedaan om Hem – op tijd, voor het vallen van de avond – te kunnen begraven.

Josef van Arimatea – bijvoorbeeld - was naar Pilatus gehold. Hij was een lid van de Joodse Raad. Gezien en geacht. Een goed en een wetsgetrouw mens. Een rechtvaardige – iemand die vol verwachting uitkeek naar de komst van Gods Koninkrijk op aarde. Nee, Josef uit Arimatea, had niet ingestemd met de beslissing om Jezus te veroordelen.

Mattheüs vertelt ons hoe hij naar Pilatus gaat om hem te vragen naar het lichaam van Jezus. Een daad van moed en durf. Een uiting van zijn geloof. De Romeinen waren namelijk gewoon om de lichamen van gekruisigden lange tijd te laten hangen. Als een afschrikwekkend middel voor het gewone volk.

Pilatus vindt het allang goed. Hij geeft het lichaam van Jezus vrij voor een begrafenis. 'Josef nam het lichaam mee, wikkelde het in zuiver linnen en legde het in het nieuwe rotsgraf dat hij voor zichzelf had laten uithouwen. Toen rolde hij een grote steen voor de ingang van het graf en vertrok.'

Zo wordt ook deze profetie van Jesaja vervuld: 'Zijn laatste rustplaats was bij de rijken.' De lijdende dienaar van de HEER krijgt uiteindelijk een eervolle begrafenis.

Het is het begin van Zijn verhoging. Hij had immers nooit enig onrecht gepleegd. Hij had nooit bedrieglijke taal gesproken. Maar het was de weg van de HEER die de dienaar moest gaan. De weg van het plaatsvervangend lijden en sterven ... voor ons! Zijn dood was dan ook geen straf op de door Hém begane zonden. De HEER wilde Hem breken om óns te kunnen verlossen.

'God heeft Hem die de zonde niet kende voor ons één gemaakt met de zonde, zodat wij door Hem rechtvaardig voor God zouden worden' zal later Paulus schrijven aan de gelovigen in Korinthe (2 Korintiërs 5:21). Hij – de lijdende dienaar van de HEER – aan het kruis en in het graf door God verlaten ... opdat wij – zondaars - nooit en te nimmer meer door God verlaten zouden worden.

Maar is het nu afgelopen met Jezus, die rabbi uit Nazaret uit Galilea? Veroordeeld, gekruisigd en begraven. De geestelijke leiders van het Joodse volk zijn er blijkbaar niet gerust op. Ze hebben het graf van Jezus hermetisch laten afsluiten. Verzegeld met het zegel van de Romeinse overheid. Bovendien staan er ook nog soldaten voor het graf. Zij zullen een grafschennis of een mogelijke opstanding van de koning van de Joden moeten verhinderen.

Waar zijn eigenlijk Jezus' beste vrienden: zijn leerlingen. En de vrouwen die Hem dienden? Stille zaterdag ... de lijdende dienaar van de HEER ... van God en mensen verlaten. In de graftuin van Josef van Arimatea wordt het stil. De lijdende dienaar van de HEER rust in zijn graf. Hij heeft zijn werk - voor ons - volbracht!

Jozef van Arimatea en Nikodemus leggen Christus in een sarcofaag.

Moeder Maria buigt zich over Christus heen.

Achter haar Johannes, geflankeerd door de twee andere Maria's.

Maria Magdalena zit op de voorgrond en kust Christus' hand.

Naast haar de zalfpot, de doornenkroon en drie nagels.

Jesaja 53

*11 Hij offerde zijn leven voor hun schuld,
om zijn nageslacht te zien en lang te leven.*

Matteüs 28

*9 Op dat moment kwam Jezus hun tegemoet en groette hen.
Ze liepen op hem toe, grepen zijn voeten vast en bewezen hem eer.*

*10 Daarop zei Jezus: 'Wees niet bang.
Ga mijn broeders vertellen dat ze naar Galilea moeten gaan, daar zullen ze mij zien.'*

Paaszondag

De lijdende dienaar van de HEER – gezegend

lezen: Jesaja 53:10-12. en Matteüs 28:1-10

'Hij offerde zijn leven voor hun schuld, om zijn nageslacht te zien en lang te leven.' Het verhaal van de lijdende dienaar van de HEER is nog niet uit. Door het offer dat hij heeft gebracht wordt hij door God gezegend. Hem wordt een nageslacht en een lang leven beloofd, profeteert Jesaja.

Wie is dat nageslacht van de dienaar van de HEER? Het nageslacht van de dienaar van de HEER ... dat zijn zij, die bij deze dienaar willen horen. Die door een liefdevolle band met hem verbonden zijn. Allereerst zijn dat de gelovigen in Babel die door God de ogen en de harten zijn geopend. Zij hebben de ware betekenis van de komst en van het offer van de dienaar van de HEER leren kennen.

Ook Jesaja, de profeet, hoort tot het nageslacht van de dienaar van de HEER. Hij mag de komst van de Messias aankondigen. Hij is de vreugdebode voor het volk dat in ballingschap snakt naar redding.

Maar ook wij mogen ons tot dit geestelijk nageslacht van de dienaar van de HEER rekenen. Ook voor óns offerde hij zijn leven. Ook voor ónze schuld betaalde hij met zijn lijden en de dood. Ook voor óns werd hij gebroken. 'En door zijn toedoen slaagde wat de HEER wilde.'

God belooft de dienaar van de HEER niet alleen een nageslacht. Hij belooft hem ook een lang leven: 'En lang te leven.'

De kerk heeft hierin vanouds een verwijzing naar de opstanding gezien. Het einde van de lijdende dienaar van de HEER is niet zijn dood. God roept hem uit zijn graf. Bovendien: er wacht de dienaar van de HEER nog een laatste taak op aarde. Zijn nageslacht moet worden toegerust om de boodschap van redding en bevrijding door te geven. Zij zullen die boodschap als teken van licht in de duisternis brengen naar alle volken, 'tot aan de einden van de aarde'.

*

Als Jezus van Nazaret de vervulling is van de profetieën aangaande de dienaar van de HEER, als Hij de ware Messias van Israël is, dan moet Hij wel uit het graf opstaan. Immers God zegent Hem en doet Hem opstaan uit de dood.

Op Paasmorgen begint dan ook de aarde te beven. De hemel grijpt in. Een engel van de HEER daalt op de aarde neer. Hij rolt de sluitsteen van het graf en neemt er triomfantelijk op plaats. De soldaten die het graf moeten bewaken beven van angst en vallen als dood neer. Stoere jongens? Ach kom nou, hun missie heeft gefaald. Hoe moeten ze dat straks in Jeruzalem aan hun bazen gaan vertellen?

Twee Maria's, Maria uit Magdala en de andere Maria, zijn er op die vroege ochtend getuige van. Ze zijn naar het graf van rabbi Jezus gegaan, omdat ze het nog steeds niet kunnen geloven dat hun Meester niet meer leeft. Gekruisigd, gestorven en begraven!

'Wees niet bang, ik weet dat jullie Jezus, de gekruisigde zoeken. Hij is hier niet, Hij is immers opgestaan, zoals Hij gezegd heeft. Kijk maar, dat is de plaats waar Hij gelegen heeft.'

De boodschap van de engel van de HEER zet hen op Paasmorgen in beweging. Ontzet en opgetogen gaan de beide vrouwen op weg naar Jeruzalem, op zoek naar de leerlingen van Jezus, hun vrienden, hun broeders. Onderweg lopen ze ook nog hun Meester zelf tegen het lijf. Ze grijpen zijn voeten vast en bewijzen Hem eer. Maar de opgestane Jezus kunnen ze niet vasthouden. Ze moeten de paasboodschap gaan vertellen, doorgeven. Allereerst aan de leerlingen, aan Jezus' broeders. Zij zijn immers ook zijn nageslacht... Zij zullen ook de opgestane Jezus zien. Maar dan moeten ze daarvoor wel naar Galilea. Naar de omgeving waar het drie jaar geleden allemaal met Hem en met hen begonnen is. En veertig dagen later, met Hemelvaart ... opnieuw benadrukt dan Jezus, dat zijn boodschap van redding en bevrijding verder moet gaan. De hele wereld over.

Zijn offer aan het kruis, zijn opstanding uit de dood ... God belooft het eeuwige leven. Aan allen die de boodschap van Pasen geloven en er uit leven. Zijn gezegend nageslacht. De boodschap van een lijdende en opgestane dienaar van de HEER!

De lijdende dienaar van de HEER	3
De lijdende dienaar van de HEER – geroepen	5
De lijdende dienaar van de HEER – beschuldigd	9
De lijdende dienaar van de HEER – bespot	13
De lijdende dienaar van de HEER - verstoten	17
De lijdende dienaar van de HEER – gebroken	21
De lijdende dienaar van de HEER – verlaten	25
De lijdende dienaar van de HEER –gezegend	29

Dit E-boek wordt je gratis ter beschikking gesteld.
Wil je een financiële bijdrage geven - wat natuurlijk op prijs wordt gesteld - dan kun je dat doen op NL03 INGB 0002 4379 64 t.n.v. J K C Kronenberg te Leeuwarden of via mijn PayPal-rekening: dsjkc@upcmail.nl.

Wil je naar aanleiding van dit boekje reageren dan kan dit via de mail:
dsjkc@upcmail.nl

In de hoofdstukken 40-66 van het Bijbelboek Jesaja staan vier profetieën aangaande de dienaar van de HEER.

In navolging van het Nieuwe Testament heeft de kerk van alle eeuwen deze profetieën betrokken op Jezus van Nazaret.

De Bijbellezingen uit het boek Jesaja worden aangevuld met lezingen uit Matteüs 26-28. Zij beschrijven de laatste momenten van Jezus' lijden en sterven als de beloofde en langverwachte dienaar van de HEER. Door zijn opstanding op Paasmorgen uit de dood is er hoop voor al Gods kinderen. Maar voordat het Pasen kan worden gaat Jezus – als de dienaar van de HEER – zijn weg van lijden en sterven.

De lijdende dienaar van de HEER is het zevende deeltje in een reeks kleine dagboekjes voor de stille week, de week voorafgaand aan Pasen. In deze dagboekjes wordt steeds een thema rond het lijden en sterven van Jezus besproken.

Ds. Jan K.C. Kronenberg (1952) is emeritus-predikant (CGK). Eerder schreef hij 50x Rechters en Ruth, 40x Lucas, 70x Openbaring, Wie is Jezus?, Koning van de Joden, Het Lam van God, Bewogen woorden, The 1^e Passion – de cast en Passie met Petrus.

www.uitdekroontjespen.nl